

Engels raaigras op de green?

Ieder jaar worden we als greenkeepers onder andere overspoeld met informatie over nieuwe verbeterde grasrassen. Maar welke zijn nieuw? En wordt Engels raaigras geen plaag maar onderdeel van de green? Groen&Golf informeerde bij vier grote graskwekers.

TEKST: ARIJAN VAN ALPHEN, PATRICK MEDEMA – FOTO'S: BERT BEENS, LEVERANCIERS

Naar schatting zijn er wereldwijd ruim 25.000 golfbanen en daar komen er in rap tempo steeds meer van bij. Voor de golfers is de green het meest belangrijke stukje groen op de golfbaan. Ook de tees en fairways moeten er strak bijliggen. Dit kan onder andere door goed te bemesten, juist te beregenen en door het toepassen van de juiste grassoorten. Graszaadkwekers leveren hiervoor verschillende grasrassen met elk eigen specifieke eigenschappen. Groen&Golf vroeg vier bedrijven hoe het met hun nieuwste rassen en mengels zit, de geraadpleegde bedrijven zijn: Advanta, Barenbrug, Cebeco Seeds en Zelder. Zelder heet overigens tegenwoordig Euro Grass. Volgens deze bedrijven komen nieuwe grassoorten slechts zelden op de markt. Maar binnen de soorten verwachten de kwekers de komende jaren wel veel nieuwe rassen. Bij Engels raaigras zijn fijnheid van blad en betredingstolerantie de belangrijkste eigenschappen die veranderd of verbeterd worden door de kwekers. Bij roodzwenkgras zijn de zodendichtheid en ziekteresistentie de hoofdthema's. Bij veldbeemdgras zijn kleurbehoud onder stress en ziekteresistentie veranderende kenmerken voor de komende jaren. Voor 2005 zijn er in elk geval al een hoop nieuwe namen bij.

Graspol Vesuvius.

Advanta

Advanta heeft een heel scala aan nieuwe grasrassen. Zo zijn Mocassin en Carousel de toppers in roodzwenk met fijne uitlopers. Waldorf is hét gewone roodzwenkgras bij uitstek. In de rassenlijst van 2006 zal Cocktail (veldbeemdgras) de nummer 1 zijn. Verder bevatten hun mengsels de nieuwe rassen Sefton (gewoon struisgras) en Tapeta (wit struisgras). Al deze rassen zijn opgenomen in de STRI Bingley lijst. De STRI is het enige instituut in Europa dat grassen test op hun kort maaitolerantie voor golfgreens en dit opneemt in de Bingley lijst.

Barenbrug

Barenbrug heeft een nieuwe generatie Engels raaigras die een geweldige stap vooruit is in de soort. Deze nieuwe rassen zijn namelijk zeer fijnbladig en kunnen tegen kort maaien. Rassen als Romance, Bargold en Barlady kunnen tegen maaien op 5 mm. Voor tees, fairways en foregreens kan dit een uitkomst betekenen. Maar wellicht ook op de green. Vooral voor banen waar veel gespeeld wordt, heeft de betredingstolerantie van Engels raaigras zeer veel voordelen.

Het nieuwste mengsel dat Barenbrug dit jaar op de markt brengt, is het mengsel Barplatinum. Een mengsel van fijnbladig Engels raaigras en roodzwenkgras. Een uniek mengsel dat zeer kort maaien verdraagt en breed inzetbaar is. Voor bijvoorbeeld fairways, tees, foregreens, driving ranges en zelfs op greens! Het mengsel maakt een goede zode en is door het Engels raai ook ideaal om door te zaaien.

Cebeco Seeds

Cebeco heeft iets heel nieuws namelijk een gewoon schapegras, Quatro, dat geschikt is voor greens. Quatro behoudt namelijk zowel in de winter als onder droge omstandigheden zeer goed zijn

Barenbrug Barplatinum. Met links gras zonder en rechts met Barplatinum.

Proefveldjes bij een kweker om grasrassen uit te testen.

kleur. Vanwege de wat tragere groeisnelheid zal de green minder snel vervilten. Daarnaast heeft Cebeco Hugo, Bizet en Conrad. Deze rassen combineren een hoge betredingstolerantie met een hoge resistentie tegen voetrot (Fusarium). De betredingstolerantie van deze rassen is maar liefst 5% beter dan die van de gevestigde orde. Hierdoor neemt de stevigheid van de grasmat aanzienlijk toe. Hugo, Bizet en Conrad hebben een middengroene kleur. Dit is gewenst in verband met de camouflage van het straatgras. Engels raaigras is goed te gebruiken in de fairway en driving range. Maar ook op de tee zien we deze grassoort, vanwege zijn herstellingsvermogen, zijn intrede doen.

De nieuwkomer Sibir is een sterke vooruitgang binnen de soort Descampsia. Sibir scoort op de eigenschap betredings-tolerantie maar liefst een punt hoger dan de gevestigde rassen. In de Engelse STRI Bingley gids is het fijnbladige veldbeemdgras Julius een nieuwkomer. Julius is binnen de groep veldbeemdgras, die traag kiemt, het ras dat zich het snelst vestigt. Vanwege het fijne blad is de zoudendichtheid zeer hoog.

Euro Grass

Van Euro Grass komen vier Engels raaigrassen op de markt. Te weten: Vesuvius dat als beste ras is toegelaten voor Sport en gazon. Ook is Vesuvius geschikt voor golfmengsels zoals tees en fairways. Het ras Gallius scoort minder hoog dan Vesuvius maar heeft bijzondere eigenschappen zoals traagheid van groei en goed groen blijven bij lage stikstofgiften. Ook zijn de rassen Tiberius en Vitellius toegelaten. Kijken we naar de Engelse rassenlijst dan is daar een nieuwe gewoon roodzwenkgras toegelaten namelijk Dorianne. Dorianne heeft een mooie kleur, vormt een dichte zoden en kan kort maaien goed verdragen. Tot slot is het Engels raaigras Abernile dat over een Stay Green eigenschap beschikt nieuw voor de Nederlandse markt. Dit betekent dat dit fairwaymengsel vier seizoenen mooi groen blijft. De groene kleur komt door chlorofyl dat licht opneemt en omzet in suikers. Bij stress neemt de hoeveelheid chlorofyl af onder invloed van enzymen. Bij Stay Green rassen zijn deze enzymen onder controle gebracht.

Welles - nietes

Over de toekomst van Engels raaigras

zijn de kwekers niet helemaal eensgezind. Cebeco verwacht dat er geen Engels raaigras op de green komt omdat het ras het kort maaien niet verdraagt. Bovendien groeit het minder goed bij lage pH op de green. Grootste probleem is echter dat Engels raai geen zodenvormer is maar een polvormer met dus onvoldoende zoudendichtheid. Ook met fijnbladige rassen die meer spruiten per vierkante centimeter vormen, zal de balsnelheid te laag zijn, denkt Cebeco. Ook volgens Advanta zal Engels raaigras in golfmengsels niet doorzetten. Deze soort vraagt namelijk ook veel bemesting en een hogere maaifrequentie, waardoor de onderhoudskosten toe zullen nemen. Euro Grass daarentegen denkt dat er zeker Engels raaigras komt in greens. De tolerantie kort maaien bij Engels raaigras heeft een ware evolutie door-gemaakt. Het voordeel is dat Engels raai veel minder vilt vormt dan struisgras. In de struisgrassen zijn veel rassen moeilijk te managen en enkele rassen zijn gevoelig voor aaltjes en vermeederen zelfs aaltjes. De struisgrassen AberRoyal en Providence hebben dit probleem overigens niet en zijn makkelijk te managen. Net zoals Euro Grass denkt ook Barenbrug dat Engels raaigras op de green kan.

De nieuwe generatie is zeer fijnbladig en kan tegen kort maaien. Voor tees, fairways en foregreens kan dit een uitkomst betekenen, zeker waar veel gespeeld met betrekking tot de betredingstolerantie. In bepaalde gevallen kan Engels raai een mogelijkheid zijn om binnen korte tijd een green groen te hebben.

Eigenschappen

De kleur van rassen kan verschillen van middengroen tot donkergroen. Een andere belangrijke eigenschap is de ziekteresistentie. Dit is enigszins rasafhankelijk maar hangt ook heel nauw samen met het beheer en het gebruik van het gras. Op sportvelden zijn over het algemeen minder ziektes waar te nemen dan bij gazons. Dit kan enerzijds te maken hebben dat het gras op sportvelden veel beter presteert maar ook omdat de zode hier minder dicht is dan in een gazon waardoor deze grasmat beter en sneller opdroogt. Belangrijk is de kort maaien tolerantie. Sommige Engels raaigrassen zitten zeer dicht tegen het niveau van struisgrassen aan. Struisgrassen hebben de beste kort maaien tolerantie maar vormen veel meer vilt dan Engels raaigras. Engels raaigras heeft de beste bespelings-tolerantie. Kijken we naar deze eigenschap onder schaduwomstandigheden dan is Descampsia de beste soort. Roodzwenkgras scoort relatief laag in bespelings-tolerantie maar scoort juist hoog in zoudendichtheid en kort maaien tolerantie. Roodzwenkgrassen zijn droogtetoleranter dan Engels raaigrassen. Abernile - Engels raaigras Stay Green is hierop een uitzondering. Abernile kan volstaan met 30% minder water.

Mest en water

Een goed bemestingsadvies is niet zo een-twee-drie te geven. De bodemomstandigheden, de grondanalyse, de samenstelling van de grasmat en de wensen dan de greenkeeper zijn factoren die de hoeveelheden en de soort bemesting bepalen. Engels raaigras en veldbeemd zijn erg voedingsbehoefstig terwijl roodzwenkgras minder bemesting vraagt. Van struisgras is bekend dat het met name veel kalium en stikstof vraagt. Het probleem is dat ook straatgras onder deze hoge voedingsniveaus goed gedijt. Of een ras veel water vraagt, hangt af van

de grondsoort. Het percentage organisch stofgehalte is van essentieel belang voor waterberging en de beworteling. Een ras met een diepe beworteling zal een droge periode langer kunnen doorstaan zonder hiervan zichtbare schade te ondervinden. De trage kiemers zijn in het begin wat minder vitaal en vragen daarom meer zorg. Veldbeemd, struisgras en in mindere mate roodzwenkgras zal je in begin frequenter moeten beregenen. Beregenen doe je in het begin vaak en weinig per keer en later minder vaak en wat meer per keer. Je volgt als het ware de worteldiepte van het jonge gras.

Schaduw en straatgras

Volgens de kwekers is het probleem schaduw en veel straatgras niet direct op te lossen met een graszaadmengsel. Zo is het probleem straatgras vaak een cultuurtechnische probleem. Je zou wel mengsels kunnen gebruiken met daarin straatgras zodat je niet streeft naar het verwijderen ervan maar er voor kiest om het bewust in de golfbanen aanwezig te laten zijn. Straatgras steekt vooral de kop op als er te veel te kort gemaaid wordt, te veel beregend wordt, kale plekken niet goed opgevuld worden, er te weinig betreden is waardoor het gras te weinig uitstoelt en bij verdichting van de bodem. De methode van 'niet beregenen' werkt overigens alleen wanneer je de zaadpluimen die het straatgras dan gaat vormen, tijdig verwijdert (vegen). Doe je dit niet dan blijft de soort zichzelf doorzaaien. Deze methode is een kwestie van volhouden.

Immers de grond is vaak verzadigd met zaden van deze ongewenste soort terwijl ook via de wind het nodige zaad op de golfbaan kan waaien. Door te kiezen voor middengroene soorten is het tevens mogelijk het straatgras te camoufleren. Bij schaduw is het interessant om te kijken naar de mogelijkheden van Descampsia. Deze grassoort heeft onder schaduwomstandigheden de beste betredingstolerantie. Met name voor fairways en tees biedt deze grassoort perspectieven. Euro Grass heeft hiervoor het ras Trakaj ontwikkeld. Naast de Descampsia gaan de voorkeur uit naar roodzwenkgras en hardzwenk. Het probleem schaduw is overigens niet met een grasmengsel op te lossen. Natuurlijk zijn er rassen die het in de schaduw beter doen. Echter door daar waar mogelijk wat hoger te maaien wordt een grotere stap voorwaarts gemaakt dan met de keuze van een graszaadmengsel mogelijk is. Cebeco heeft voor de schaduw de bosbeemd soort Enhary. Bosbeemd komt van nature in bosrijke gebieden voor het verdraagt de met de schaduw samenhangende droogte zeer goed. Alle golfmengsel van Advanta bevatten een aandeel roodzwenkgrassen. De groeistimulator Headstart van Advanta zorgt dat het gras sneller opkomt, maar ook dat er meer planten kiemen. Daarmee is de mat snel dicht. Verder is het ook belangrijk niet te bezuinigen op de hoeveelheid graszaad. Door te weinig graszaad te gebruiken, ontstaan open plekken en krijgt straatgras een kans zich te vestigen.

Hoeveel?

De zaaihoeveel wordt weergegeven in gram/m² of in kg/are (kg/100 m²). Bij het inzaaien heb je ongeveer de volgende zaaihoeveelheid nodig, dit kan per ras een beetje verschillen.

	Inzaai kg/are
Green (100% roodzwenkgras)	3 - 4
Green (roodzwenk/struisgras)	2,5 - 3
Green (100% struisgras)	0,5
Fairway (roodzwenk/veldbeemd)	1,5 - 2,5
Tee (roodzwenk/veldbeemd)	2 - 3
Tee (roodzwenk/veldbeemd/Engels raai)	2,5 - 3
Rough	1 - 2
Driving range	2

Bij doorzaai kan als richtlijn met de helft van de bovengenoemde hoeveelheden worden volstaan.